

**TREND PRIVATNE SIGURNOSTI
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Sarajevo, mart 2017.

Trend privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini

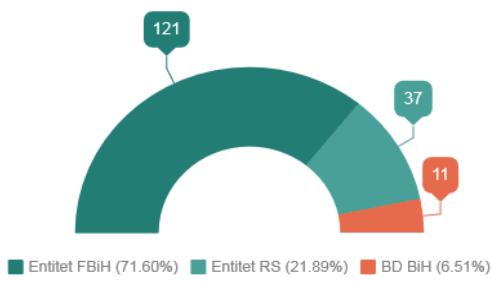
Privatizaciji sigurnosnog sektora u Bosni i Hercegovini (BiH) posvećeno je vrlo malo pažnje. Pored istraživanja Centra za kontrolu lakog naoružanja u jugoistočnoj i istočnoj Europi (SEESAC), kojim je analizirano stanje privatnog sigurnosnog sektora u jugoistočnoj Europi, kao i istraživanja Centra za sigurnosne studije (CSS) iz 2009. godine, ovo je drugo domaće istraživanje sektora privatne sigurnosti u BiH. Ovim istraživanjem nastojao se utvrditi trend privatne sigurnosti u BiH komparirajući podatke iz 2009. i 2016. godine.

Radi boljeg razumijevanja brojnosti i veličine privatne sigurnosti u BiH, u nastavku će biti predstavljeni i komparirani prikupljeni statistički podaci koji pokazuju obim privatne sigurnosti, odnosno brojnost pravnih subjekata koji se bave takvim poslovima, kao i broj certificiranog osoblja.

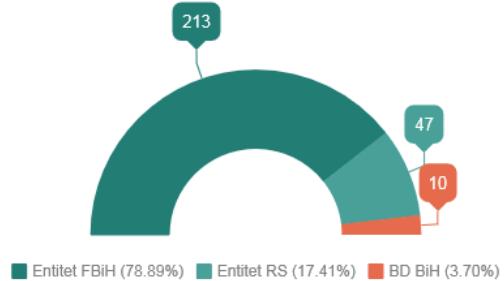
Želimo naglasiti da, kada govorimo o privatnim sigurnosnim kompanijama, mislimo na agencije za zaštitu ljudi i imovine u oba entiteta i Brčko Distriktu BiH (BD BiH), unutrašnje službe zaštite u Federaciji BiH (FBiH) i privatne detektive u Republici Srpskoj (RS) i BD BiH. Spomenuti subjekti su počeli raditi 2002. godine u entitetima, a 2004. u BD BiH.

Kako bismo istražili brojnost i obim privatnih sigurnosnih kompanija, analizirali smo statističke podatke dobivene od kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova entiteta FBiH, centara javne bezbjednosti entiteta RS-a, Policije Brčko Distrikta BiH (PBD BiH) i podatke nadležnih sudova¹ za registraciju pravnih lica. Na osnovu analize zasnovane na tim podacima, možemo reći da je u 2016. godini u BiH u odnosu na 2009. godinu *zabilježen trend rasta subjekata privatne sigurnosti, kao i osoblja koje radi u tom sektoru*. Polazna osnova za komparaciju trenda privatne sigurnosti bila je 2009. godina kada smo imali **169** subjekata koji su pružali usluge privatne sigurnosti u BiH i koji su za svoje potrebe upošljavali **4 207** osoba. Sedam godina kasnije, broj subjekata privatne sigurnosti povećao se za 60%, odnosno u 2016. godini registrovano je **270** subjekata privatne sigurnosti. Od tog broja, njih 83 je registrovano kao privatna sigurnosna kompanija (agencija za zaštitu lica i imovine), 96 je njihovih podružnica, 88 ih je registrovano kao unutrašnja služba zaštite i 3 kao privatni detektiv.

Brojnost subjekata privatne sigurnosti BiH
u 2009.

Brojnost subjekata privatne sigurnosti
BiH u 2016.

¹ U Republici Srpskoj to su osnovni sudovi u Bijeljini, Banja Luci, Doboju, Trebinju i Istočnom Sarajevu, dok su u Federaciji BiH to općinski sudovi koji imaju sjedište u sjedištu kantona.

Za rad na poslovima privatne sigurnosti, za potrebe navedenih subjekata, u 2016. godini postoji **4 858** osoba s važećim certifikatom, što je trend rasta za 15% u odnosu na 2009. godinu. Ako posmatramo ovaj sektor pojedinačno, isti je zabilježio trend rasta osoba koje su angažirane za poslove privatne sigurnosti od 2% na godišnjem nivou, što nije ni približno svjetskoj godišnjoj stopi rasta iz 2005. godine.²

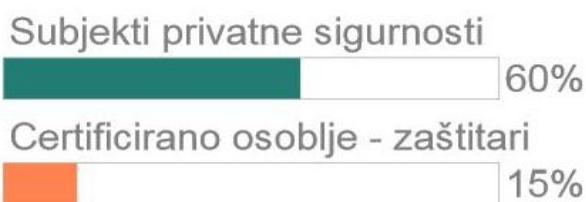
Brojnost zaštitara po entitetima i BD BiH u 2016.

Upoređivanje statističkih podataka do kojih smo došli tokom istraživanja, a koji se odnose na teritorijalnu rasprostranjenost, broj certificiranih zaštitara i poslovne aktivnosti, možemo reći da je privatna sigurnosna kompanija SECURITAS³ iz Sarajeva vodeća kompanija, a slijedi je Sector Security iz Banja Luke.

Broj stanovnika u BiH, prema posljednjem popisu iz 2013. godine, iznosi 3 531 159.⁴ Ta statistika ukazuje da na otprilike 1 000 građana dolazi više od 1 zaštitara (tačnije 1,4), što je povećanje za 0,4% u odnosu na 2009. godinu.⁵ Međutim, iako smo na nivou BiH imali povećanje zaštitara za 0,4%, taj prosjek je još daleko od europskog prosjeka, 1 zaštitar na 500 stanovnika. U nekim dijelovima zemlje ovaj odnos je drugačiji. Tako na području BD BiH, na 605 građana dolazi 1 zaštitar, što je gotovo dvostruko više građana na 1 zaštitara u odnosu na 2009. godinu. U

Trend rasta privatne sigurnosti u BiH

² Abrahamsen i Williams su 2005. godine tržište privatne sigurnosti procijenili na nevjerojatnih 85 milijardi američkih dolara, s godišnjom stopom rasta 6-8 posto.

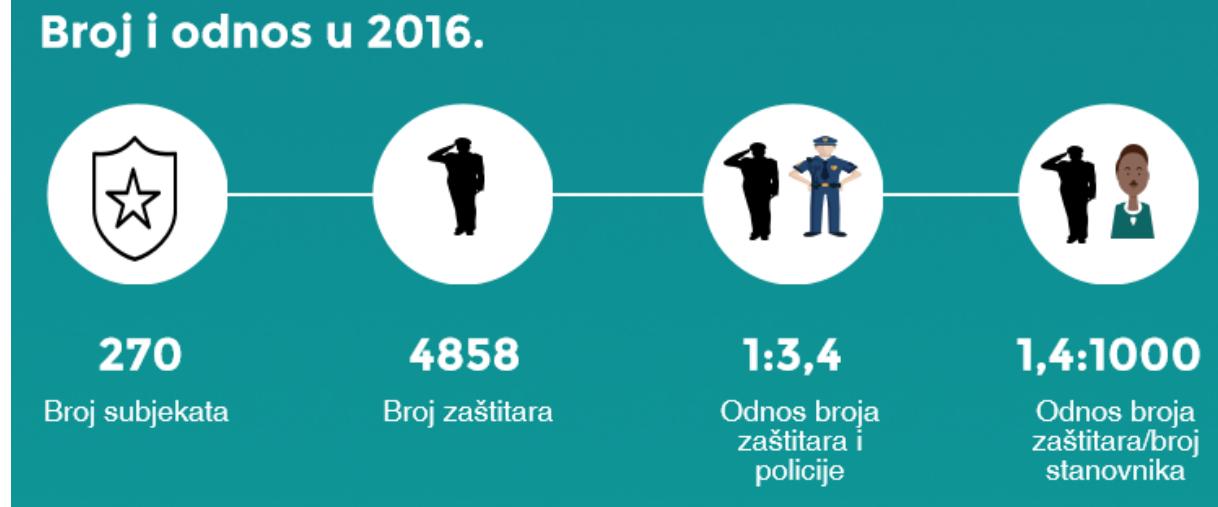
³ <http://www.securitas.ba/>

⁴ <http://www.statistika.ba/>, posjećeno dana 06.11.2016. godine.

⁵ Kržalić A., Stanje privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije. 2009. str.33.

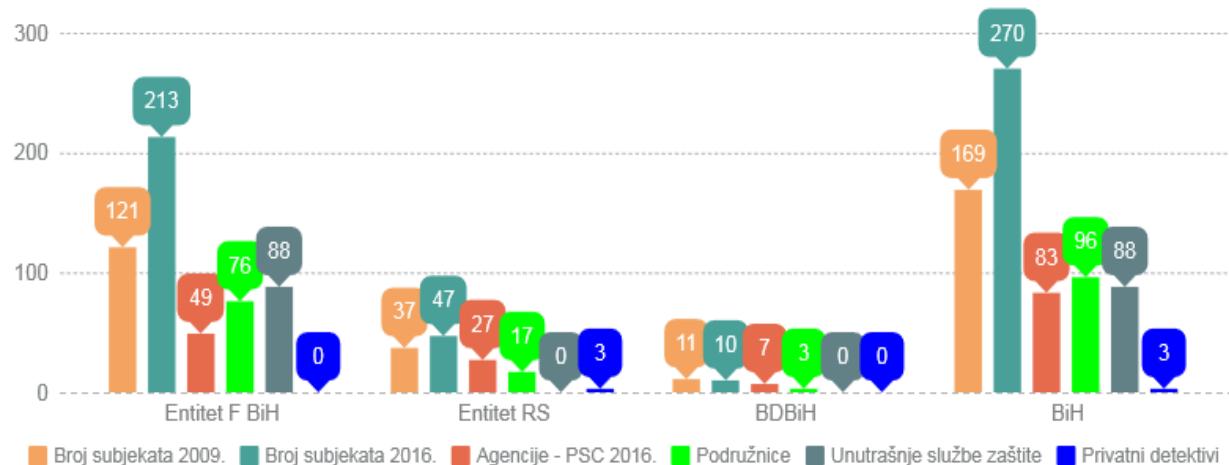
entitetu RS taj omjer je dosta veći, 1 689 stanovnika na 1 zaštitara i on je ostao dosta sličan omjeru iz 2009. godine (1689:1724), dok je u entitetu FBiH broj stanovnika na jednog zaštitara najmanji i iznosi (555:1), odnosno na 1 000 građana dolaze skoro 2 zaštitara (1,8). Prema nekim podacima, u državama Europske unije (EU) na 500 građana u prosjeku dolazi 1 zaštitar.⁶ Na osnovu toga, možemo reći da je entitet FBiH u zadnjih sedam godina gotovo dostigao taj europski prosjek, za razliku od drugog entiteta RS koji je daleko od ovog europskog prosjeka, dok je BD BiH, također, blizu europskog prosjeka.

Broj i odnos u 2016.

Prikupljeni podaci o broju subjekata privatne sigurnosti u BiH pokazuju da je trend rasta u zadnjih sedam godina zabilježen u oba bosanskohercegovačka entiteta (FBiH 76% : RS 27%), dok je trend pada zabilježen u BD BiH za 9%. Kada je u pitanju trend osoblja koje je certifikovano da radi u ovom sektoru, trend rasta je zabilježio entitet FBiH za 27%, entitet RS bilježi negativan trend za 14% u odnosu na 2009. godinu, kao i BD BiH s negativnim trendom od 35%. Smatramo da bi bilo korisno posebno istražiti uzroke ovakog trenda privatne sigurnosti i nepravilne distribucije subjekata privatne sigurnosti u BiH.

Broj subjekata privatne sigurnosti

⁶ Panoramic Overview of Security Industry in the 25 Member States of the European Union, CoESS/UNI – Europa, 2004

Područje	Broj subjekata 2009.	Broj PSC 2016.	Podružnice 2016.	Unutrašnje službe zaštite 2016	Privatni detektivi 2016.	UKUPNO SUBJEKATA 2016.
Entitet FBiH	121	49	76	88	-	213
Entitet RS	37	27	17	-	3	47
BDBiH	11	7	3	-	-	10
UKUPNO	169	83	96	88	3	270

Tabela: Broj subjekata privatne sigurnosti 2016. godine u BiH

Broj važećih legitimacija - zaštitara

Kada je u pitanju odnos broja pripadnika sektora javne sigurnosti i privatne sigurnosti, istraživanje pokazuje da su statistički pokazatelji na strani policije. Odnos između policije i zaštitara u 2009. godini bio je 4,5:1, a 2016. godine je nešto manji 3,4:1⁷ u korist policijskih snaga.

Generalno posmatrajući, trend razvoja privatne sigurnosti,⁸ gdje je u nekim zemljama odnos broja zaštitara i policije

isti ili pak ide u korist zaštitara, možemo reći da je za očekivati da će se ova grana i u budućnosti razvijati, ostaje da vidimo samo kojim tempom.

PRIVATNA SIGURNOST U BOSNI I HERCEGOVINI

	2009. ⁹	2016.
Broj subjekata privatne sigurnosti (PSC+USS+PD):	169	270
Broj certificiranog osoblja u PSC:	4207	4858
Oružje za koje imaju dozvolu PSC:	1075	/
Odnos broja pripadnika PSC/broj stanovnika:	1:1000	1,4:1000
Odnos broja pripadnika PSC i policije:	1:4,5¹⁰	1:3,4¹¹
 Profil zaštitara:		
Prosječna starost:	29 godina	27 godina
Nosi uniformu i vatreno oružje:	DA	DA
Prošao je obuku i posjeduje certifikat:	DA	DA

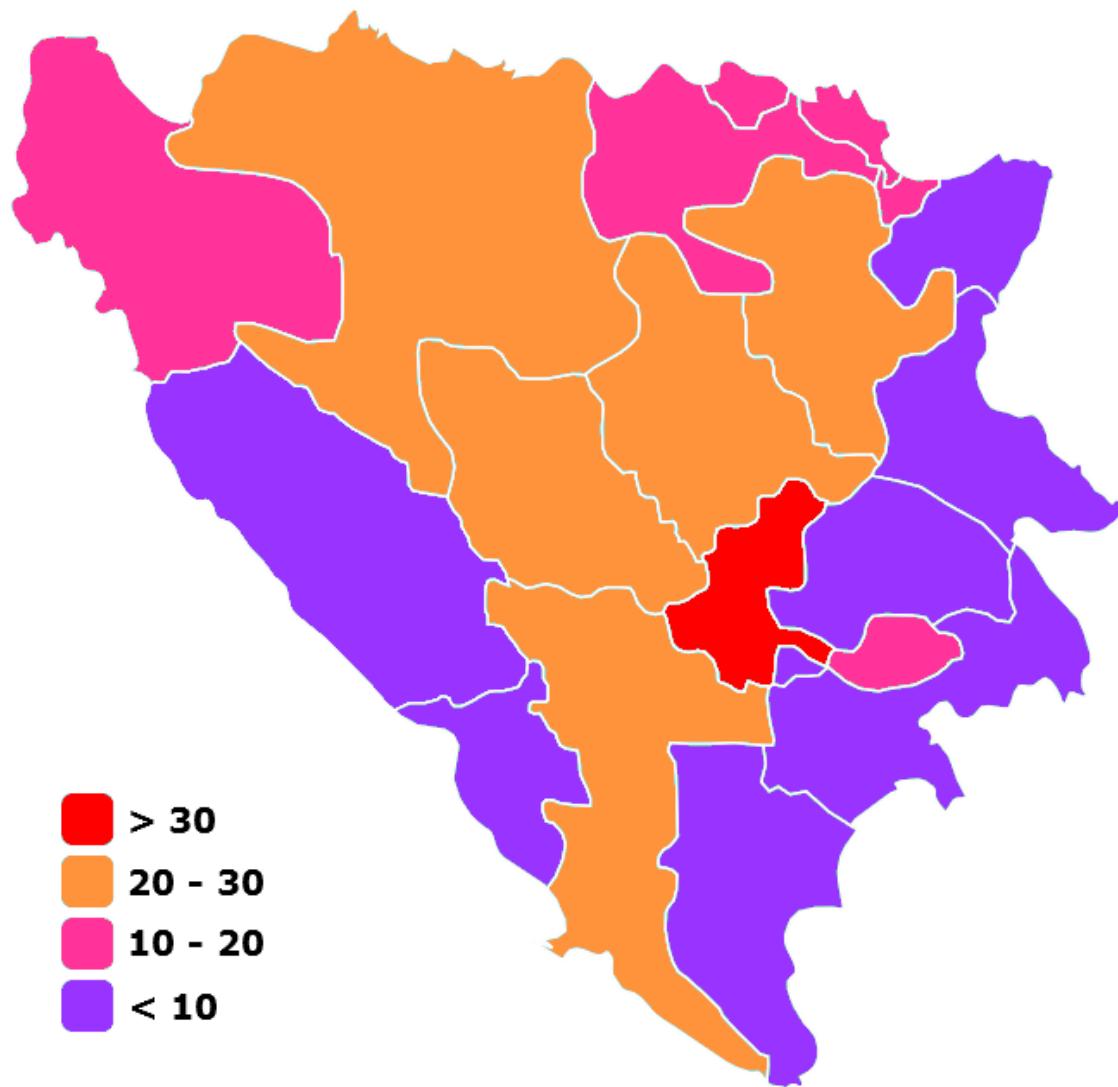
⁷ U Južnoj Africi postoje 4 zaštitara na jednog policajca, što je ukupno oko 4 500 privatnih sigurnosnih kompanija s pola miliona uposlenih; u Nikaragvi, privatne sigurnosne kompanije brojčano su se kretale od prve kompanije 1990. godine, do 52 u 2001. godini; u Panami, od 14 kompanija u 1990. do 108 u 1999. godini; u Costa Rici, od 28 u 1994. do 754 kompanije u 2001. godini. U Brazilu, prema podacima Federalne policije, postoji 1 120 842 privatna zaštitara, koji rade za 2 865 legalnih kompanija, sa otprilike 413 994 pištolja. Armin Kržalić: *Privatna sigurnost*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH, 2007. str. 19.

⁸ Ubrzani rast se očekuje u regionima u razvoju kao što su Azija, Latinska Amerika, Istočna Europa, Afrika i Bliski Istok. Smatra se da će Kina početkom ove decenije predvoditi tržišni rast od 20% na godišnjem nivou.

⁹ Armin Kržalić: *Stanje privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije, 2009. str.32.

¹⁰ U procenat 2009. godine je uračunat broj policijskih službenika i administracije.

¹¹ U procenat je uračunat samo broj policijskih službenika u 2016. (16 276), ako se u procenat uračunaju i administrativni službenici, njih 5 147, onda dolazimo do odnosa gotovo istog kao i na nivou 2009. godine (1:4,4).

Karta 1. Distribucija subjekata privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini

Trend privatne sigurnosti u entitetu FBiH

FBiH je jedan od dva entiteta BiH. Vašingtonskim sporazumom 18.03.1994. okončan je hrvatsko-bošnjački sukob i uspostavljena FBiH. Zakonom o federalnim jedinicama,¹² FBiH se sastoji od 10 kantona, a naziv i sjedišta kontona utvrđuju se Ustavom. Prema popisu iz 2013. godine, na području FBiH živi 62,85% bosanskohercegovačkog stanovništva, odnosno 2 219 220 stanovnika.¹³

Pojava privatne sigurnosti u FBiH vezuje se za 1996. godinu. Ta privredna grana se počela razvijati u zakonskim okvirima od 2002. godine, u cilju zaštite građana od bilo kojeg vida zloupotrebe. Privatne sigurnosne kompanije danas prvenstveno pružaju usluge zaštite imovine, transporta novca i dragocjenosti, obezbjeđivanja javnih skupova, kontrolu pristupa, instaliranja i održavanja alarmnih sistema.

FBiH je područje na kojem djeluje najveći broj privatnih sigurnosnih kompanija u BiH. Na tom području, površine od 26 110,5 km², 2009. godine djelovala je 121 kompanija koja je pružala usluge privatne sigurnosti. Sedam godina kasnije, broj subjekta privatne sigurnosti se povećao. Krajem 2016. godine, prema zvaničnim podacima kantonalnih ministarstava unutrašnjih poslova, na području FBiH djeluje 213 subjekata privatne sigurnosti. Ti podaci pokazuju trend rasta subjekata privatne sigurnosti za 76%, odnosno entitet FBiH je u posmatranom periodu dobio 92 nova subjekta privatne sigurnosti. Te subjekte treba posmatrati odvojeno, obzirom na način ustroja i pružanja usluga. Tako u 2016. godini, od 213 subjekata privatne sigurnosti, njih 88 su unutrašnje službe zaštite, 76 podružnice privatnih sigurnosnih kompanija, a 49 su privatne sigurnosne kompanije. Ako ove dvije zadnje kategorije posmatramo kao jedinstvene, obzirom na karakter osnivačkog kapitala, onda dolazimo do broja od 125 privatnih sigurnosnih subjekata koji posluju na području FBiH. Unutrašnje službe zaštite nisu po osnivačkom kapitalu privatno vlasništvo, već su im osnivači javna preduzeća.

Trend privatne sigurnosti - kantoni

¹² Službene novine FBiH, br. 9/96

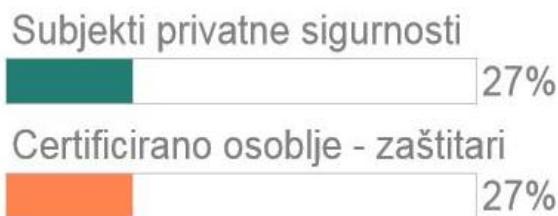
¹³ <http://www.statistika.ba/> posjećeno dana 06.11.2016. godine

U 2016. godini, broj osoba koje imaju važeću iskaznicu da se bave poslovima privatne sigurnosti je u porastu za 27% u odnosu na 2009. godinu. Tačnije, u 2016. godini imali smo 3 993 osobe koje su imale važeću iskaznicu za bavljenje poslovima privatne sigurnosti. Ti podaci pokazuju da smo na godišnjem nivou u entitetu FBiH imali rast uposlenosti u tom sektoru od 3,86%, što je manje od očekivanog.

Najveća koncentracija zaštitara i privatnih sigurnosnih kompanija je u Kantonu Sarajevo gdje posluje 57 subjekata koji se bave poslovima privatne sigurnosti. Od navedenih 57 subjekata, njih 16 je registrirano kao privatna sigurnosna kompanija, 9 su poslovnice, a 32 ih je registrirano kao unutrašnja služba zaštite. Četiri kantona (Tuzlanski, Zeničko-dobojski, Srednjobosanski i Hercegovačko-neretvanski kanton) imaju po 25 registriranih subjekata privatne sigurnosti.

Na osnovu analize¹⁴ dobivenih podataka, možemo reći da je privatna sigurnosna kompanija SECURITAS teritorijalno najviše zastupljena u entitetu FBiH te upošljava najveći broj zaštitara i posjeduje najveću količinu oružja.

Trend rasta privatne sigurnosti u entitetu FBiH - kantoni

Područje Kanton	Broj subjekata 2009.	Broj PSC 2016.	Podružnice 2016.	Unutrašnje službe zaštite 2016	Izdate legitimacije u 2009.	Izdate legitimacije u 2016.
USK – Bihać	8	4	8	5	170	195
Posavski - Orašje	3	1	11	2	19	67
TK – Tuzla	19	8	9	8	640	-
SBK – Travnik	8	4	9	11	86	160
Kanton 10 – Livno	-	-	7	1	-	13
HNK – Mostar	11	5	10	10	653	604
ZE-DO – Zenica	14	8	-	17	210	292
BPK – Goražde	2	1	8	2	28	67
ZHK – Ljubuški	3	2	5	-	39	57
Kanton Sarajevo	53	16	9	32	1306	2539
UKUPNO	121	49	76	88	3151	3993

Tabela: Broj subjekata privatne sigurnosti i broj izdatih legitimacija u entitetu FBiH

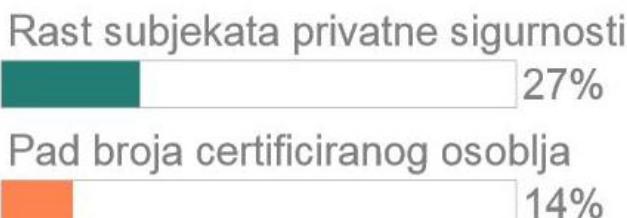
¹⁴ Analiza je urađena na osnovu broja registrovanih podružnica u BiH, broja oružja koje agencije posjeduju i broja certificiranih osoba za obavljanje poslova zaštitara.

Trend privatne sigurnosti u entitetu RS

Entitet RS je po Daytonском sporazumu jedan od dva entiteta BiH s jednodomnim parlamentom. Prostire se na 49% teritorije BiH, odnosno 24 617 km² na kojem živi 34,79% bosanskohercegovačke populacije, odnosno 1 228 423 stanovnika.¹⁵ Narodna skupština RS sastoji se od 83 zastupnika koji se biraju na izborima svake četvrte godine. Parlament ima zakonodavnu vlast a Vlada RS-a izvršnu vlast. Predsjednik se bira na neposrednim izborima svake četvrte godine.

Kao i u entitetu FBiH, oblast privatne sigurnosti u entitetu RS možemo pratiti od 1996., kada je bila zakonski neuređena i nakon 2002. godine kada se stavlja u zakonske okvire. U periodu 1996 – 2002, došlo je do napuštanja koncepta organizovanog i pravnog učešća svih subjekata sigurnosti u zaštiti državne i društvene imovine prelaskom na tržišnu ekonomiju i legitimnu pojavu više vrsta svojine: državne, društvene, privatne i dr.¹⁶ Još jedan važan korak, koji je omogućio uspostavu privatne sigurnosti na ovom području, jeste donošenje Zakona o agencijama za obezbeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Republike Srbije.¹⁷ Zakon je donesen 2002. godine i, između ostalog, po prvi put je sveobuhvatno, precizno i detaljno uredio uslove za osnivanje privatnih sigurnosnih kompanija, odnosno obavljanje poslova obezbeđenja lica i imovine, kao i neposredan nadzor nadležnih entetskih organa, u prvom redu Ministarstva unutrašnjih poslova RS, nad radom subjekata privatne sigurnosti.

Trend privatne sigurnosti u entitetu RS

privrednih društava/subjekata, od čega 44 privatne sigurnosne kompanije i 3 privatna detektiva. Na osnovu ovakvih pokazatelja, možemo konstatovati da je u tom bosanskohercegovačkom entitetu došlo do trenda rasta privrednih društava koja se bave poslovima privatne sigurnosti za 27%.

Zakonom su utvrđeni standardi za osnivanje privatnih sigurnosnih kompanija. U skladu s ovim standardima, 2009. godine na području entiteta RS poslovalo je 37 privrednih društava koja su se bavila poslovima obezbeđenja lica i imovine i privatnom detektivskom djelatnošću. Sedam godina kasnije, odnosno 2016. godine, zabilježen je trend rasta na 47

¹⁵ <http://www.statistika.ba/> Rezultati popisa stanovništva 2013. godine. Pristupljeno 09.12.2016.

¹⁶ Milan Daničić i Ljubomir Stajić: Privatna bezbjednost, Visoka škola unutrašnjih poslova, Banja Luka 2008. str. 90.

¹⁷ Zakon čini devet cjelina, koje tretiraju sljedeće oblasti: Osnovne odredbe, Djelatnosti obezbeđenja lica i imovine, Uslovi za osnivanje preduzeća za obezbeđenje lica i imovine, Detektivska djelatnost i privatni detektiv, Evidencije, Nadzor, Ovlašćenje za donošenje propisa, Kaznene odredbe i Prelazne i završne odredbe.

Zakonom su precizno određeni i uslovi koje moraju ispunjavati pripadnici obezbjeđenja da bi dobili ovlaštenje za obavljanje poslova obezbjeđenja lica i imovine. Nakon ispunjavanja tih uslova, pripadnici obezbjeđenja dobivaju legitimaciju koja je dokaz identiteta i ovlaštenja pripadnika fizičkog i tehničkog obezbjeđenja. Legitimaciju pripadnika obezbjeđenja izdaje Centar javne bezbjednosti (CJB) u zavisnosti od mjesta prebivališta podnosioca zahtjeva. U skladu s tom zakonskom regulativom, centri javne bezbjednosti¹⁸ su do jula 2009. godine izdali 1 031 legitimaciju, od čega su **843** bile važeće. U 2016. godini taj broj je manji, ali treba naglasiti da je trend smanjenja broja osoba u službi privatne sigurnosti od 14% prouzrokovani činjenicom da nisu obrađeni podaci za CJB Dobojski, koji nije bio u mogućnosti dostaviti iste, obzirom da su podaci uništeni tokom poplava 2014. godine. CJB Dobojski je dostavio podatke samo za izdate važeće iskaznice u 2015. godini, a njih je bilo 66.

Područje Centar javne bezbjednosti	Broj subjekata 2009.	Broj PSC 2016.	Detektivi 2016.	Izdate legitimacije do 2009.	Izdate legitimacije do 2016.	Važeće legitimacije 2009.	Važeće legitimacije 2016.
Banja Luka	16	21	1	628	678	482	355
Prijedor	-	2	-	-	57	-	35
Dobojski	8	9	1	106	874	106	-
Bijeljina	5	5	1	82	217	82	96
Trebinje	4	3	-	64	141	54	66
Istočno Sarajevo	4	4	-	151	519	119	175
UKUPNO	37	44	3	1031	2486	843	727

Tabela: Broj subjekata privatne sigurnosti i broj važećih legitimacija u entitetu RS

Legitimacija može biti vraćena ili CJB može istu oduzeti u roku od tri dana, ako prestanu postojati neki od uslova koje pripadnik obezbjeđenja mora ispunjavati za obavljanje poslova fizičkog obezbjeđenja ili kada mu prestane radni odnos.

Privatne sigurnosne kompanije svoje oružje registruju u skladu sa Zakonom o oružju i municiji Republike Srpske i Zakonom o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti. Privatne sigurnosne kompanije uredno vode registraciju tog oružja i svakodnevno raspolažu informacijama ko ga duži i ko je za isto odgovoran. Oružje je vlasništvo kompanije i čuvari ga nose isključivo za vrijeme obavljanja svojih poslova i zadataka.

Najveća koncentracija privatnih sigurnosnih kompanija je i dalje na području CJB Banja Luka, gdje djeluje 21 privatna sigurnosna kompanija i 1 privatni detektiv. Na području CJB Dobojski djeluje 9 PSC i 1 privatni detektiv, a slijedi područje CJB Bijeljina s 5 PSC i 1 privatnim detektivom. Na području CJB Istočno Sarajevo djeluju 4 PSC, na području CJB Trebinje 3, a na području CJB Prijedor 2 privatne sigurnosne kompanije.

¹⁸ U okviru MUP-a RS djeluje šest centara javne bezbjednosti (Banja Luka, Prijedor, Dobojski, Bijeljina, Trebinje i Istočno Sarajevo). U tabeli nisu obrađeni podaci za vraćene i važeće legitimacije CJB Dobojski, iz razloga što su podaci o vraćenim legitimacijama uništeni tokom poplave 2014. godine. Od 2014. godine, CJB Dobojski vraćene su i poništene 74 legitimacije. Dopis MUP RS, Broj:C/M-01-053 od 21.07.2016. Odjeljenje za odnose sa javnošću.

Trend privatne sigurnosti - CJB

Prema analizi statističkih rezultata istraživanja, Sector Security je privatna sigurnosna kompanija koja ima odobrenje za rad u svih šest centara javne bezbjednosti RS. Ta kompanija je i vodeća po broju zaposlenih i posjedovanju oružja na području entiteta RS.

Na području manjeg bosanskohercegovačkog entiteta, na 1 724 građana dolazi jedan zaštitar, odnosno na 1000 građana nešto manje 0,5 zaštitara. Kada te statističke podatke, bazirane na broju stanovnika, uporedimo s entitetom FBiH, primjetno je da je broj zaštitara u FBiH duplo veći. Naravno, to se odražava i na odnos javne i privatne sigurnosti, tako u entitetu RS na jednog zaštitara dolazi 8 policajaca (1:8).

Trend privatne sigurnosti u Brčko Distriktu BiH

BD BiH je jedinstvena administrativna jedinica lokalne samouprave koja je pod suverenitetom BiH. Teritorija BD BiH obuhvata cjelokupnu teritoriju Opštine Brčko od 1. januara 1991. godine. Distrikt se nalazi na sjeveru BiH, na desnoj obali rijeke Save i zauzima povšinu 493 km², što je 1% površine BiH. Na području BD BiH živi 83 516 stanovnika, što je 2,36% od ukupne bosanskohercegovačke populacije.

Za održavanje javnog reda i mira BD BiH ima sopstvenu policiju (248 policijskih službenika),¹⁹ koja obavlja sve policijske funkcije predviđene zakonom.

Privatna sigurnost na području BD BiH uspostavljena je 14. jula 2004. godine, donošenjem Zakona o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti. Spomenuti Zakon definira djelatnost privatnih sigurnosnih kompanija, koja se ogleda u zaštiti ljudi i imovine fizičkim i tehničkim obezbjeđenjem, kao i načinu poslovanja detektivskih agencija.²⁰ Taj zakon predlaže da je za osnivanje privatne sigurnosne kompanije, poslije upisa u sudski registar kod Osnovnog suda BD, neophodno tražiti odobrenje za rad od strane PBD BiH. Vlasnici i operativno osoblje podložni su provjerama kriminalne prošlosti. Osobe, koje su kažnjavane za prekršaj javnog reda i mira s obilježjem nasilja ili za krivična djela, prekomjerno uživaju alkohol, imaju strast za kockanjem i sklonost nasilju u porodici, ne mogu biti vlasnici niti raditi na poslovima privatne sigurnosti.

Obuka i certificiranje za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova fizičkog i tehničkog obezbjeđenja je obavezna, ali je potrebno raditi na unapređenju tog segmenta. Nošenje uniforme je obavezno, koja se mora jasno razlikovati od policijske ili uniforme službenika organa vlasti BD BiH. Lica na dužnosti moraju nositi službenu iskaznicu, koju propisuje šef PBD BiH.

Posjedovanje i upotreba polu-automatskog vatrenog oružja kratke cijevi je dozvoljena uz nekoliko ograničenja. Isto tako, u obavljanju poslova fizičkog obezbjeđenja, pripadniku obezbjeđenja je dozvoljeno upotrijebiti fizičku snagu samo ako na drugi način ne može odbiti neposredan protivpravan napad koji ugrožava njegov život, život lica koje obezbjeđuje ili ako se namjerava uništiti ili oštetiti imovina koju obezbjeđuje.²¹

PBD BiH je ovlaštena za izdavanje odobrenja za rad privatnim sigurnosnim kompanijama, kao i odobrenja za rad lica zaposlenih u sektoru zaštite. Pored toga, policija vrši i upravni, odnosno inspekcijski nadzor nad sprovođenjem Zakona o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti.

¹⁹ Dopis Policije Brčko Distrikta BiH. Broj dopisa:14.05-33-60526/16 od 21.09.2016.

²⁰ Zakon o agencijama za obezbjeđenje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti., Član 4. i Član 35.

²¹ Član 19.

U 2016. godini, na području BD BiH odobrenje za rad ima 10 subjekata privatne sigurnosti, što je manje za jedan subjekat u odnosu na 2009. godinu. Od navedenih 10 subjekata, 7 ih je registrovano kao privatna sigurnosna kompanija, dok su 3 registrovana kao poslovnice privatnih sigurnosnih kompanija van područja BD BiH. Za razliku od 2009. godine, kada su na tom području 3 subjekta imala rješenje za poslove privatnog detektiva, danas nema takvih registrovanih subjekata. PBD BiH za potrebe privatnih sigurnosnih kompanija izdaje legitimacije licima za obavljanje poslova zaštite. U 2016. godini, 138 osoba je imalo važeći certifikat za bavljenje ovim poslovima,²² što je manje za 35% u odnosu na 2009. godinu.

Područje	Broj subjekata 2009.	Broj PSC 2016.	Podružnice 2016.	Privatni detektiv 2016.	Važeće legitimacije u 2009.	Važeće legitimacije u 2016.
Brčko Distrikt BiH	11	7	3	0	213	138
UKUPNO	11	7	3	0	213	138

Tabela: Broj subjekata privatne sigurnosti i broj važećih legitimacija u BD BiH

Na tom području, prema popisu iz 2013. godine, živi 83 516 stanovnika. To znači da na 605 građana dolazi jedan zaštitar, što je gotovo duplo više nego 2009. godine.

Za razliku od dva bosanskohercegovačka entiteta, gdje je zabilježen trend rasta subjekata privatne sigurnosti, prikupljeni i analizirani podaci za 2009. i 2016. godinu pokazuju trend pada privatne sigurnosti u BD BiH. Smatramo da bi bilo interesantno posebno analizirati razloge takvog trenda. Na tom području, podaci pokazuju trend pada u zadnjih sedam godina od 9% kod subjekata privatne sigurnosti i 35% kod osoblja koje je certificirano da radi takve poslove. Drugim riječima, na 1 000 stanovnika dolaze oko 2 zaštitara. Ovdje bilježimo pad trenda za jednog zaštitara na 1 000 stanovnika u odnosu na 2009. godinu. Kada te rezultate kompariramo s brojem policajaca²³ u BD BiH dobijemo rezultat da na gotovo dva policajca dođe jedan zaštitar, tj. omjer 1,80:1 u korist policije.

Trend privatne sigurnosti u BD BiH

²² Dopis Policije Distrikta Brčko BiH, broj:14.04.1-04-2107/16 od 29.06.2016. godine.

²³ Komparacija rađena na osnovu podataka da DB broji 248 policijskih službenika. Izvor: Dopis Policije BD BiH. Broj:14.05-33-3035/16 od 21.09.2016.

Literatura

1. Kržalić, A. (2007). *Privatna sigurnost*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH
2. Kržalić, A. (2009). *Stanje privatne sigurnosti u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije.
3. Daničić, M. i Stajić, LJ. (2008). *Privatna bezbjednost*. Banja Luka: Visoka škola unutrašnjih poslova.
4. Panoramic Overview of Security Industry in the 25 Member States of the European Union, CoESS/UNI – Europa, 2004
5. Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine i djelatnosti privatnog detektiva. Službeni glasnik RS br. 50/2002.
6. Zakon o agencijama za zaštitu ljudi i imovine. Službeni glasnik FBiH, godina IX br. 50/2002.
7. Zakon o agencijama za osiguranje lica i imovine i privatnoj detektivskoj djelatnosti Distrikta Brčko, 2004. godina.

Internet izvori i dopisi:

<http://www.statistika.ba/>

<http://www.securitas.ba/>

Dopis Policije Brčko Distrikta BiH, broj:14.04.1-04-2107/16 od 29.06.2016. godine.

Dopis Policije Brčko Distrikta BiH. Broj dopisa:14.05-33-60526/16 od 21.09.2016.

Dopis MUP RS, Broj:C/M-01-053 od 21.07.2016. Odjeljenje za odnose sa javnošću.

Centar za sigurnosne studije
Centre for Security Studies

*Branilaca Sarajeva 13/I, 71 000
Sarajevo*

*Tel: +387 33 262 455 / 262 456
Fax: +387 33 223 250
e-mail: info@css.ba
www.css.ba*